

Ορθόδοξος Συναξαριστής :: <https://www.saint.gr>

Όσιος Νικηφόρος ο Λεπρός

Επισκεφτείτε τον ιστοχώρο μας στην διεύθυνση: <http://www.saint.gr/4301/saint.aspx> για περισσότερες πληροφορίες για τον βίο (ονόματα, βίντεο, ακολουθίες, φωτογραφίες κτλ) καθώς και για τυχών ενημερώσεις - διορθώσεις.

Τελευταία ενημέρωση βιογραφίας: 28/1/2013 10:01:00 μμ
Δημιουργία εγγράφου: 10/03/2025 14:15:25

Σύνοψη

Τύπος εορτής: Εορτάζει στις 4 Ιανουαρίου εκάστου έτους.

Ημ/νια Βίου: 28/1/2013 10:01:00 μμ

Βιογραφία

Σχήμα Μοναχῶν φορέσας Νικηφόρος,
τύπος προσευχῆς ἐγένετο ἀπαύστου.
Ἰανουαρίου τετράδι σάρξ λεπρῶσα Νικηφόρου χθονί
ἐτάφη, πνεῦμα δέ ὀλόλαμπρον ἐν οὐρανοῖς ἀνέπτη.

Ο πατήρ Νικηφόρος (κατά κόσμο Νικόλαος Τζανακάκης) γεννήθηκε σ' ένα ορεινό χωριό των Χανίων, στο Σηρικάρι, καστανοχώρι στα δυτικά του Νομού με υγιεινό κλίμα, με όμορφα δάση, πλούσια νερά, φαράγγια και σπήλαια. Το χωριό αυτό έχει μια ιδιομορφία που δεν την συναντούμε συχνά: είναι χωρισμένο σε ένδεκα γειτονιές, οι οποίες πήραν και το όνομα τους από τις οικογένειες που πρωτοκατοίκησαν εκεί. Έτσι ο Άγιος μας γεννήθηκε στην γειτονιά των Κωστογιάννηδων. Οι γονείς του ήταν απλοί και ευλαβείς χωρικοί, οι οποίοι ενώ ακόμη ήταν μικρό παιδί πέθαναν και τον άφησαν ορφανό. Έτσι, σε ηλικία 13 ετών, έφυγε από το σπίτι του. Ο παππούς του που είχε αναλάβει να τον μεγαλώσει τον πήγε στα Χανιά να εργαστεί εκεί σ' ένα κουρείο για να μάθει την δουλειά. Τότε εμφάνισε και τα πρώτα σημεία της νόσου του Χάνσεν δηλ. την λέπρα. Εκείνη την εποχή, τους λεπρούς τους απομόνωναν στο νησί Σπιναλόγκα, διότι η λέπρα ως μεταδοτική αρρώστια αντιμετωνίζονταν με φόβο και αποτροπιασμό.

Ο Νικόλαος όταν έγινε 16 ετών και όταν τα σημάδια της νόσου άρχισαν να γίνονται πιο εμφανή, για να αποφύγει τον εγκλεισμό του στην Σπιναλόγκα έφυγε με κάποιο καράβι για την Αίγυπτο. Εκεί έμενε εργαζόμενος στην Αλεξάνδρεια, πάλι σ' ένα κουρείο, όμως τα σημάδια της νόσου γίνονταν όλο και πιο εμφανή, ιδίως στα χέρια και στο πρόσωπο. Γι' αυτό με την μεσολάβηση ενός κληρικού κατέφυγε στην Χίο, όπου υπήρχε τότε ένα λεπροκομείο, στο οποίο ήταν ιερέυς ο πατήρ Άνθιμος Βαγιανός, ο μετέπειτα Άγιος Άνθιμος (βλέπε 15 Φεβρουαρίου).

Ο Νικόλαος έφτασε στη Χίο το 1914 μ.Χ. σε ηλικία 24 ετών. Στο λεπροκομείο της Χίου, που ήταν ένα συγκρότημα με πολλά ομοιόμορφα σπιτάκια, υπήρχε το εκκλησάκι του Άγιου Λαζάρου, όπου φυλάσσονταν η θαυματουργός εικόνα της Παναγίας της Υπακοής. Σ' αυτόν τον χώρο άνοιξε το στάδιο των αρετών για τον Νικόλαο. Μέσα σε 2 χρόνια ο Άγιος Άνθιμος τον έκρινε έτοιμο για το αγγελικό σχήμα και τον έκειρε μοναχό με το όνομα Νικηφόρο. Η νόσος προχωρούσε και εξελίσσονταν και ελλείψει καταλλήλων φαρμάκων, επέφερε πολλές και μεγάλες αλλοιώσεις (το φάρμακο βρέθηκε αργότερα το 1947 μ.Χ.).

Ο π. Νικηφόρος ζούσε με αδιάκριτη, γνήσια υπακοή, με νηστεία αυστηρή, εργαζόμενος στους κήπους. Μάλιστα κατέγραψε σε ένα κατάλογο και τα θαύματα του Άγιου Ανθίμου, τα όποια είχε δει «ιδίους όμασιν» (πολλά αφορούσαν θεραπείες δαιμονιζόμενων).

Υπήρχε μια ιδιαίτερη πνευματική σχέση του Άγιου Άνθιμου με τον μοναχό Νικηφόρο, ο οποίος «ουδέ εν βήμα εμάκρυνεν απ' αυτού», όπως αναφέρει ο πατήρ Θεόκλητος Διονυσιάτης στο βιβλίο του «Ο Άγιος Άνθιμος της Χίου». Ο π. Νικηφόρος προσευχόταν τη νύχτα ώρες ατελείωτες, κάνοντας μετάνοιες αμέτρητες, δεν είχε λογοφέρει με κανένα ούτε χάλασε την καρδιά κάποιου κι ήταν ο κύριος ψάλτης του ναού. Εξ αιτίας της ασθενείας του όμως, σιγά-σιγά έχασε το φως του κι έτσι έψαλλε τα περισσότερα τροπάρια και απήγγειλε τους Αποστόλους από στήθους.

Το 1957 μ.Χ. έκλεισε το Λωβοκομείο της Χίου και τους εναπομείναντες ασθενείς μαζί με τον πατέρα Νικηφόρο τους έστειλαν στον Αντιλεπρικό Σταθμό Αγίας Βαρβάρας Αθηνών, στο Αιγάλεω. Την εποχή εκείνη ο πατήρ Νικηφόρος ήταν περίπου 67 ετών. Τα μέλη του και τα μάτια του είχαν τελείως αλλοιωθεί και παραμορφωθεί από την νόσο.

Εκεί, στον αντιλεπρικό σταθμό ζούσε και ο πατήρ Ευμένιος, ο οποίος είχε κι αυτός προσβληθεί από την νόσο του Χάνσεν, αλλά με την επιτυχή φαρμακευτική αγωγή θεραπεύτηκε τελείως. Απεφάσισε όμως να μείνει όλο το υπόλοιπο της ζωής του μέσα στον αντιλεπρικό σταθμό κοντά στους συνασθενείς του, τους οποίους φρόντιζε με πολλή αγάπη. Έτσι έγινε και υποτακτικός στον πατέρα Νικηφόρο, στον οποίο ως ανταμοιβή της υπομονής του ο Κύριος του είχε δώσει πολλά χαρίσματα. Πλήθος κόσμου συνέρρεε στο ταπεινό κελλάκι του λεπρού μοναχού Νικηφόρου, στην Αγία Βαρβάρα του Αιγάλεω, για να πάρει την ευχή του. Παραθέτομε μερικές μαρτυρίες όσων τον γνώρισαν:

«Ενώ ο ίδιος του ήταν κατάκοιτος, με πληγές και πόνους, δεν γόγγυζε αλλά έδειχνε μεγάλη καρτερία». «Είχε το χάρισμα της παρηγοριάς των θλιβομένων. Τα μάτια του ήταν μονίμως ερεθισμένα, η όραση του ελαχίστη, είχε αγκυλώσεις στα χέρια και παράλυση στα κάτω άκρα. Παρ' όλα αυτά ήταν γλυκύτατος, μειλίχιος, χαμογελαστός, διηγείτο χαριτωμένα περιστατικά, ήταν ευχάριστος, αξιαγάπητος». «Το πρόσωπο του, που ήταν φαγωμένο από τα στίγματα της ασθένειας, και τις πληγές, έλαμπε κι έπαιρναν χαρά όσοι τον έβλεπαν αυτόν τον πάμπτωχο και φαινομενικά ασθενή άνθρωπο που έλεγε: Ας είναι δοξασμένο το άγιο Όνομα Του».

Σε ηλικία 74 ετών, στις 4 Ιανουαρίου του 1964 μ.Χ., κοιμήθηκε ο πατήρ Νικηφόρος. Μετά την εκταφή, τα άγια του λείψανα ευωδίαζαν. Ο πατήρ Ευμένιος, και άλλοι πιστοί ανέφεραν πολλές περιπτώσεις, όπου έγιναν θαύματα με την επίκληση των πρεσβειών προς τον Θεό, του πατρός Νικηφόρου. Λαμπρό παράδειγμα και πρότυπο για όλους μας ο βίος του Οσίου Νικηφόρου, ήταν ευάρεστος στο Θεό διότι υπέμεινε πολλά. Για το λόγο αυτό και έχουμε πολλές μαρτυρίες: ότι ο Άγιος μας είχε δεχθεί από το Πανάγιο Πνεύμα το χάρισμα της διορατικότητας καθώς και πλήθος άλλων χαρισμάτων. Χρειάζεται επίσης να σημειώσουμε ότι πλείστα είναι τα θαύματα που είναι καταγραμμένα καθώς μέχρι και σήμερα ο άγιος δίδει απλόχερα βοήθεια σε όποιον έχει ανάγκη. Σίγουρα θα υπάρχουν και άλλα πολλά θαυμαστά που δεν θα έχουν έρθει στην επιφάνεια.

«Παιδιά μου, προσεύχεσθε; και πώς προσεύχεσθε; ...με την ευχή του Ιησού να προσεύχεσθε, με το ΚΥΡΙΕ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΕ, ΕΛΕΗΣΟΝ ΜΕ. Έτσι να προσεύχεσθε. Έτσι είναι καλά» (πατήρ Νικηφόρος).

Λειτουργικά κείμενα

Απολυτίκιον

Ἦχος α΄. Τῆς ἐρήμου πολίτης.

Νικηφόρου Ὁσίου, τοῦ λεπροῦ τὰ παλαιίσματα, καὶ τὴν ἐν ἀσκήσει ἀνδρείαν, κατεπλάγησαν Ἄγγελοι ὡς ἄλλος γὰρ Ἰώβ τὰ ἀλγεινά, ὑπέμεινε δοξάζων τὸν Θεόν, νῦν δὲ δόξη ἐστεφάνωται παρ' Αὐτοῦ, θαυμάτων διακρίσεις. Χαίροις τῶν Μοναστῶν χειραγωγέ, χαίροις φωτὸς ὁ πρόβλος· χαίροις ὁ εὐωδίας χαρμονήν, προχέων ἐκ λειψάνων σου.

Κοντάκιον

Ἦχος πλ. δ΄. Τῆ Ὑπερμάχῳ.

Τῆς καρτερίας ἀθλητὴν τὸν γενναϊότατον, ὑπομονῆς τε τὸν ἀλύγιστον ἀδάμαντα, τὸν ἐν θλίψει ἀσθενείας δοκιμασθέντα· καὶ ὡσαύτως τὸν Θεόν δοξολογήσαντα, Νικηφόρον τὸν λεπρόν ἐγκωμιάσωμεν· τούτῳ λέγοντες· Χαίροις νίκης φερώνυμε.

Ὁ Οἶκος

Ἄκαμπτος ἐν ἀσκήσει, Νικηφόρος ἐδείχθης, τῆς λέπρας ὑπομείνας τὰ ἄλγη. Καὶ τῷ Θεῷ ἐντεῦθεν ὀλοτρόπως ἀνακείμενος, εὐχαριστίας Τούτῳ αἴνεσιν προσέφερες, ἐκ καθαρᾶς καρδίας σου θεοφόρε. Διό καὶ νῦν ἡμεῖς, τῆς εὐσεβείας πόθῳ ἐμφορούμενοι, βοῶμέν σοι διαφερόντως ταῦτα·

Χαίροις τό σθένος τῆς ἐγκρατείας·

Χαίροις ὁ ἄτλας τῆς καρτερίας.

Χαίροις τῆς σαρκός τὰ ἄλγη ὁ βαστάσας ἐν ἀνδρείᾳ

Χαίροις πνεύματος τὰ κάλλη ὁ γνωρίσας ἐν σοφίᾳ.

Χαίροις τῶν ὁσίων τύπος, μοναστῶν ὑπογραμμός·

Χαίροις τῶν πιστῶν ἐν θείαις ἀρεταῖς χειραγωγός.

Χαίροις τοῦ φωτὸς ὁ στῦλος ὁ τὴν κτίσιν ἐκλαμπρύνων·

Χαίροις Ἐκκλησίας λύχνος τὰς ψυχὰς ὁ ἱλαρύνων.

Χαίροις τό τῆς Κρήτης κλέος καὶ υἱός πανευπρεπής·

Χαίροις ἡ τῆς Χίου δόξα, τοῦ Ἀνθίμου μαθητής.

Χαίροις ὁ διὰ τῆς λέπρας καθαρθεὶς ὑπὲρ χρυσίον·

Χαίροις πίστιν ὁ τηρήσας πρὸς Χριστόν τὸν σὸν νυμφίον.

Χαίροις νίκης φερώνυμε.

Κάθισμα

Ἦχος α΄. Τὸν τάφον σου Σωτήρ.

Μετὰ τὴν α΄ στιχολογίαν.

Σκιρτάτω εὐσεβῶν, ἡ ὀμήγουρις πᾶσα, ἐν χεῖλεσιν ἀγνοῖς, περιέπουσα ὕμνοις, λεπρῶν τό ἐγκαλλώπισμα, Νικηφόρον τὸν πάνσεπτον· ὃς ἐβάδισεν, ὁδὸν τῶν θλίψεων χαίρων· καὶ ὑπέδειξε, τῆς ταπεινώσεως πᾶσι, τό μέτρον τό ἄριστον.

Ἐτερον Κάθισμα

Ἦχος πλ. α΄. Τόν συνάναρχον Λόγον.

Μετά τήν β΄. Στιχολογίαν.

Τοῖς ἐνθέοις σου ἄθλοις σεπτῶς ἐκόσμησας, τήν νῆσον Χίον παμμάκαρ ἐγκαρτερήσας λεπρῶν, τῇ ἐγκλείστρα τοῦ Χριστοῦ τό θεῖον ὄνομα· στέργων ἐξ ὅλης σου ψυχῆς, διδαχθεῖς τά ὑπέρ νοῦν, Ἀντίμου ὑψηγορίαις, καί γενόμενος Νικηφόρε, ἐν τῇ ἀσκήσει μέγας λύχνος Χριστοῦ.

Ἐτερον Κάθισμα

Ἦχος δ΄. Κατεπλάγη Ἰωσήφ.

Μετά τόν πολυέλεον.

Καρτερίας ἀθλητά, στερεῶν ἀγώνων ἀριστεῦ, ὁ ἐν λέπρας τῇ φλογί, ὡσπερ οἱ Παῖδες πειρασθεῖς, καί τῇ ψυχῇ σου ἀνάλωτος διαμείνας, ταύτην δέ φωτός ἐργασάμενος, πλέον καθάραν ἀπαστράπτουσαν· Τριαδικῆς Θεότητος τήν αἴγλην, ᾧ Νικηφόρε σεβάσμιε· Θεόν δυσώπει, πάντας κηλίδων, ψυχικῶν ἀποπλῦναι.

Ἐτερον Κάθισμα

Ἦχος πλ. δ΄. Τήν Σοφίαν καί Λόγον.

Τῆς πτωχείας τόν πλοῦτον ἐνστερνισθεῖς, εὐθυπόρως διέβης τρίβον στενήν, τῆς θείας τελειώσεως, Νικηφόρε μακάριε· ἐν γάρ ὁσίοις τρόποις, καλῶς ἐνδιέπρεψας· καί Μοναστῶν ἐκόσμησας, τά θεῖα συστήματα· πόνους ὑπομείνας, ἀλγεινῆς ἀσθενείας, τήν λέπραν τοῦ σώματος, ὀφθαλμῶν τε τήν ἄμβλυσιν, καί μελῶν σου παράλυσιν. Κύριον δοξάζων αἰεὶ, τόν σέ πλουτήσαντα θεῖοις χαρίσμασιν· καί σέ δείξαντα σκεῦος, εὐωδίας τοῦ Πνεύματος.

Ἰδιόμελον ἐκ τῆς Λιτῆς

Ἦχος α΄.

Τοῦ Χριστοῦ τόν ἀγαθόν καί πιστότατον δοῦλον, Νικηφόρον τόν μακάριον, δεῦτε πάντες ἐν ὡδαῖς μακαρίσωμεν. Τό γάρ τάλαντον αὐτοῦ, φιλοπόνως ἐργασάμενος, ἐν καρτερίᾳ ἀρίστη, καί θαυμαστῇ ὑπομονῇ, εἰς ἑκατόν ἐπηύξησεν. Ὅθεν καί εἰσελθὼν, εἰς νυμφῶνα τῆς δόξης, πρεσβεύει σὺν δικαίοις πᾶσι, τοῦ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ἐτερον Ἰδιόμελον ἐκ τῆς Λιτῆς

Ἦχος β΄.

Ἀστέρα τόν πάμφωτον, τόν ἐκ Κρήτης ἄρτι ἀνατείλαντα, καί πᾶσαν τήν κτίσιν, φωτί αὐτοῦ καινοπρεπεστάτῳ αὐγάσαντα, δεῦτε φωτωνύμοις ὡδαῖς μεγαλύνωμεν. Νικηφόρον τόν θεόφρονα, χαίροις αὐτῷ λέγοντες, υἱέ ἡμέρας ἀγλαόφωτε, ὁ τήν κλῆσιν σου δικαιώσας ταῖς πράξεσιν, ὡς νικήσας τῆς σαρκός τό φρόνημα, καί στεφθεῖς τῷ τῆς δόξης διαδήματι. Δόξαν δός καί ἡμᾶς εὐρεῖν, τήν εἰς τούς αἰῶνας διαμένουσαν.

Ἐτερον ἰδιόμελον ἐκ τῆς Λιπῆς

Ἦχος γ'.

Σχῆμα τό ἰσάγγελον, τῶν Μοναζόντων ἐτίμησας καλῶς, Νικηφόρε θεοτίμητε τῶν Ἀγγέλων ἰσοστάσιε. Ἀγρυπνίαις γάρ πολλαῖς, νηστείαις καί προσευχαῖς, τήν λεπρῶσαν σάρκα σου νεκρώσας, εἰς οὐρανοὺς ἦρας εὐπειθῶς, τῆς σῆς ψυχῆς τά ὄμματα· ἔνθα σώματι ἀρθεῖς, Θεόν ἐνοπτρίσω καί τά ἐκεῖ κάλλη ἐθεάσω τά ἀθέατα. Πρέσβευε σύν Ἀγγέλοις ἐκτενῶς, τῶν χαμαιζήλων παθῶν ἡμᾶς χωρισθῆναι, ἵνα Θεῷ ἀρέσαι ἀξιωθῶμεν, τῷ βραβεύοντι τοῖς φίλοις Αὐτοῦ, εἰρήνην καί τό μέγα ἔλεος.

Ἐτερον ἰδιόμελον ἐκ τῆς Λιπῆς

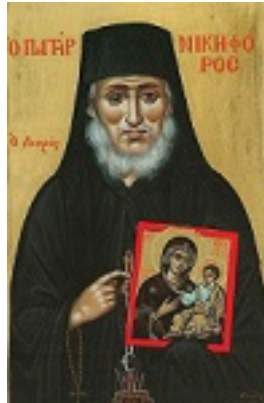
Ἦχος δ'.

Τόν θησαυρόν τόν μή φθειρόμενον, εὔρες ἐν οὐρανοῖς Νικηφόρε πανόλβιε· καί γάρ ἠγάπας τήν πτω χεῖαν, ὑπέρ χρυσίον καί ἀργύριον, ἀκτημοσύνην ἠρετίσω καί ὑπακοήν ὡσαύτως, ὑπέρ πᾶσαν πολυτέλειαν. Τύπος δέ ἐγένου πραότητος, τῆς εἰρήνης ἐραστής, ἀοργησίας φίλος καί διδάσκαλος καί πάσης ταπεινώσεως ἐργάτης δόκιμος. Ταύτας καί ἡμᾶς ἐργάζεσθαι ἀξιώσον, ἐν καθαρῷ συνειδότι, ἵνα πλουσίας χάριτος τάς δωρεάς, παρά Θεοῦ κομισώμεθα.

Αγιογραφίες / Φωτογραφίες

Όσιος Νικηφόρος ο Λεπρός (Ιερά Μονή Παναγίας Αμασούς)

Όσιος Νικηφόρος ο Λεπρός (Ιερά Καλύβη Κοιμήσεως Θεοτόκου)

Όσιος Νικηφόρος ο Λεπρός

Όσιος Νικηφόρος ο Λεπρός (διά χειρός Ολυμπιάδος)

Όσιος Νικηφόρος ο Λεπρός - διά χειρός Όλγας Κρασανάκη© (olgakrasanaki.gr)

Όσιος Νικηφόρος ο Λεπρός - διά χειρός Ιωάννου Μοναχού

Όσιος Νικηφόρος ο Λεπρός

Όσιος Νικηφόρος ο Λεπρός

Όσιος Νικηφόρος ο Λεπρός (διά χειρός Νεφέλης Φάλαρη)

Όσιος Νικηφόρος ο Λεπρός

Φωτογραφία από την κουρά του Αγίου Νικηφόρου του Λεπρού (ρετουσαρισμένη από Λεπρό αγιογράφο τρόφιμο του Λεπροκομείου της Χίου)

Ο Όσιος Νικηφόρος ο Λεπρός σε νεαρή ηλικία στην Αλεξάνδρεια

Όσιος Νικηφόρος ο Λεπρός

Όσιος Νικηφόρος ο Λεπρός νέος μοναχός στην Χίο

Ο Όσιος Νικηφόρος στα τελευταία του χρόνια στο κελλάκι του, στο Νοσοκομείο Λοιμωδών Νόσων Αγίας Βαρβάρας Αττικής

Τό Μοναχικό Σχήμα του όσιου Νικηφόρου του Λεπρού

Τό «Κουκούλι» του όσιου πατρός Νικηφόρου

Ο Όσιος Νικηφόρος ο Λεπρός μαζί με τον Όσιο Άνθιμο τον Βαγιάνο

Ό άγιος Νικηφόρος
φωτογραφημένος μαζί με τόν νεαρό
Θεόδωρο, στήν Χίο.

Ο Όσιος Νικηφόρος με τον Όσιο
Άνθιμο και τροφίμους του
Λωβοκομείου Χίου

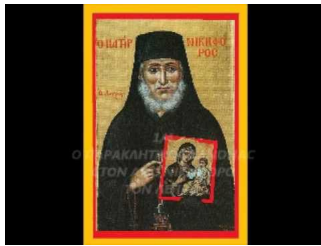

Το πατρικό σπίτι του Οσίου
Νικηφόρου του Λεπρού

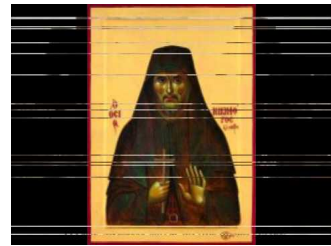
Οπτικοακουστικό Υλικό

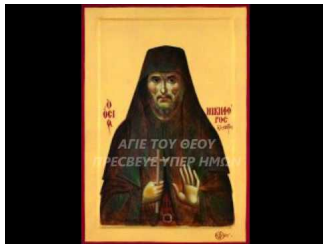
Ακούστε το απολυτίκιο!

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΝΙΚΗΦΟΡΟ ΤΟΝ ΛΕΠΡΟ 1/4

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΝΙΚΗΦΟΡΟ ΤΟΝ ΛΕΠΡΟ 2/4

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΝΙΚΗΦΟΡΟ ΤΟΝ ΛΕΠΡΟ 3/4

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΝΙΚΗΦΟΡΟ ΤΟΝ ΛΕΠΡΟ 4/4

Εσπερινός Οσίου Νικηφόρου του Λεπρού 2/1/2013

Θεία Λειτουργία Οσίου Νικηφόρου του Λεπρού 3/1/2013

ΑΓ.ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ Ο ΛΕΠΡΟΣ . ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ

Ο όσιος Άνθιμος της Χίου, ο όσιο Νικηφόρος ο Λεπρός και ο Γέροντας Ευμένιος ο Λεπρός

Σχετικά κείμενα

1. [Παρακλητικός Κανών εις τον Όσιον Νικηφόρον, τον λεπρόν](#)
2. [Άγιος Νικηφόρος ο Λεπρός, τῆς καρτερίας ἀθλητῆς λαμπρός](#)
3. [Ακολουθία Οσίου Νικηφόρου του λεπρού](#)

Σχετικές συνδέσεις

1. [Όσιος Άνθιμος ο Βαγιάνος ο εν Χίω](#)
2. [Όσιος Ευμένιος ο νέος ο Θεοφόρος \(Σαριδάκης\)](#)

Παραπομπές

1. [Ιερά Μητρόπολις Κισάμου και Σελίνου](#)
2. [Ιερά Μονή Παντοκράτορος Μελισσοχωρίου](#)